

Gerkens operatie, die mislukt was, bleef niet de enige in haar soort. Er zijn aanwijzingen dat ook andere Duitsers in die tijd of enige tijd later in het oosten en zuiden van het land Nederlandse uniformen trachtten op te kopen, 'in Enschede werd', aldus Gerken, 'het hoofddekseel, behorend bij de uniform van een marechaussee, bij de kapper waar hij zijn haar liet knippen, van de kapstok gestolen.'¹ Die latere gevallen, soms ook in de pers gesignaleerd,² trokken niet zo sterk de aandacht als dat eerste, de 'Denekampse smokkelzaak'. Albrink sr. was in Overijssel een prominent NSB'er; wat in de bladen te lezen stond, wekte of versterkte bij menigeen het vermoeden dat NSB'ers geneigd waren tot landsverraderlijk optreden. Veiligheidshalve besloten de Nederlandse Spoorwegen medio november om voor het gehele personeel van hoog tot laag identiteitsbewijzen in te voeren, voorzien van pasfoto en handtekening. Andere maatregelen werden, voorzover ons bekend, niet genomen; Hitlers opzet werd in het algemeen niet doorzien, de listen en lagen waar de *Führer* verzot op was, vielen buiten het voorstellingsvermogen van de meeste Nederlandse autoriteiten en van de Nederlandse burgerij.

★

Wij moeten nog even terugkeren naar Hitlers offensieve plannen zoals die op 19 en 29 oktober op schrift gesteld waren. Beide plannen behelsden de bezetting van Nederlands grondgebied. Hoe moest daar het bestuur ingericht worden en welke maatregelen moest men er nemen op de civiele sector? Bij vele generaals van de *Wehrmacht* stond één ding voorop: de willekeur die zich voorgedaan had in Polen waar allerlei partij-instanties zich met het bestuur waren gaan bemoeien en de *Einsatzgruppen* van de *Sicherheitspolizei* tot een barbaarse terreur overgegaan waren, moest in West-Europa, dus ook in Nederland, voorkomen worden. In de daar te bezetten gebieden zou derhalve een militair bestuur in het leven geroepen worden.

Münster, in 1947 en '48 de fictie van de 'operette-uitvoering' volhielden. Wij gebruikten gegevens uit Doc I-519 (M. J. M. Gemmeke), 1000 (M. P. A. E. Lalieu) en 1259 (A. van Olst), berichten uit de Nederlandse pers van begin november 1939 en een brief, 24 juni 1968, van R. Gerken, voorts Gerkens relaas 'De uniformsmokkel en de Graaf van Luxemburg' (*De Telegraaf*, 1 en 3-7 maart 1969) dat op enkele ondergeschikte punten onjuistheden bevat.

¹ R. Gerken in *De Telegraaf*, 6 maart 1969. ² *Vooruit*, 8, 9, 15 nov. 1939; *Alg. Handelsblad*, 1 febr. 1940.